

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

בראשית פרק יט'

(ב) הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי: (ב) הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי: (ב) הא בעו קרתא הדא קריבא למעירוק לתמן והיא זעירא אשתוב בעו תמן הלא זעירא היא ותתקום נפשי:

(כא) ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת: (כא) ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת: (כא) ואמר ליה הא נסיבית אפך אף לפתגמא הדיו בריל דלא למהפך ית קרתא דבעיתא עלה:

(כב) מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה על פן קרא שם העיר צוער: (כב) מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה על פן קרא שם העיר צוער: (כב) אחי לאשתוב תמן ארי לא אוכל למעבד פתגמא עד מיתך לתמן על פן קרא שמה דקרתא צוער:

(כג) השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה: (כג) השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה: (כג) שמשא נפק על ארעא ולוט על לצוער:

(כד) ויהוה המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת יהוה מן השמים: (כד) ויהוה המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת יהוה מן השמים: (כד) ויי אמטר על סדם ועל עמורה גפרית ואשתא מן קדם יי מן שמיא:

(כה) ויהפך את הערים האל ואת כל הכפר ואת כל ישיבי הערים וצמח האדמה: (כה) ויהפך את הערים האל ואת כל הכפר ואת כל ישיבי הערים וצמח האדמה: (כה) והפך ית קרויא האליו וית כל מישרא וית כל יתבי קרויא וצמחא דארעא:

(כו) ותבט אשתו מאחריו והנהי נציב מלח: (כו) ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח: (כו) ואסתכיא אתתיה מבתרוהי והות קמא דמלחא:

(כז) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני יהוה: (כז) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני יהוה: (כז) ואקדים אברהם בעפרא לאתרא דשמש תמן בעלו קדם יי:

(כח) וישקף על פני סדם ועמורה ועל כל פני ארץ הכפר וירא והנה עלה קיטר הארץ כקיטר הכבשן: (כח) וישקף על פני סדם ועמורה ועל כל פני ארץ הכפר וירא והנה עלה קיטר הארץ כקיטר הכבשן: (כח) ואסתכי על אפי סדם ועמורה ועל כל אפי ארעא דמישרא וחזא והא סליק תנגא דארעא פתנגא דאתנגא:

(כט) ויהי בשחת אלהים את ערי הכפר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט: (כט) ויהי בשחת אלהים את ערי הכפר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט: (כט) והנה בחבלות (ניי, בד חבל) יי ית קרוי מישרא ודכיר יי ית אברהם ושלח ית לוט מגו הפכתא בד הפך ית קרויא די הנה יתב בהן לוט:

(ל) ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנתיו עמו כי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא ושתי בנתיו: (ל) ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנתיו עמו כי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא ושתי בנתיו: (ל) וסלק לוט מצוער ויתב בטורא ותרתין בנתיה עמיה ארי דחיל למתב בצוער ויתב במערתא הוא ותרתין בנתיה:

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(לא) ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו בדרך כל הארץ: (לא) ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו בדרך כל הארץ: (לא) ואמרת רבתי לזערתא אבונא סיב וגבר לית בארעא למיעל עלנא כאורח כל ארעא:

(לב) לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע: (לב) לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע: (לב) איתא נשקי ית אבונא חמרא ונשכוב עמיה ונקים מאבונא בניו:

(לג) ותשקין את אביהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה: (לג) ותשקין את אביהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה: (לג) ואשקאה ית אבונא חמרא בליליא הוא ועלת רבתי ושכיבא עם אבונא ולא ידע במשכבה ובקומה:

(לד) ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע: (לד) ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע: (לד) והוה ביומא דבתרוהי ואמרת רבתי לזערתא הא שכיבית רמשא עם אבא נשקנה חמרא אף בליליא ועולי שכיבי עמיה ונקים מאבונא בניו:

(לה) ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקומה: (לה) ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקומה: (לה) ואשקאה אף בליליא ההוא ית אבונא חמרא וקמת זערתא ושכיבית עמיה ולא ידע במשכבה ובקומה:

(לו) ותהרין שתי בנות לוט מאביהן: (לו) ותהרין שתי בנות לוט מאביהן: (לו) ועדיאן תרתין בנת לוט מאבונא:

(לז) ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום: (לז) ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום: (לז) וילדת רבתי בן וקרת שמה מואב הוא אבונא דמואבא עד יומא דין:

(לח) והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום: (לח) והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום: (לח) וזערתא אף היא לידת בר וקרת שמה בר עמי הוא אבונא דבני עמון עד יומא דין:

כ (א) ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר בגרר: (א) ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר בגרר: (א) ונטל מתמן אברהם לארעא דרומא ויתב בין רקם ובין חגרא ואתותב בגרר:

(ב) ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה: (ב) ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה: (ב) ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא וישלח אבימלך מלך גרר וידבר ית שרה:

(ג) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והוא בעלת בעל: (ג) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והוא בעלת בעל: (ג) ואתא מימר מן קדם יי לות אבימלך בחלמא דליליא ואמר ליה הא את מית על עיסק אתתא דרברתא והיא אתת גבר:

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(ד) וְאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלָיָהּ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הֲגֹי גַם צְדִיק תִּתְהַרְגֶנּוּ: (ה) וְאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלָיָהּ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הֲגֹי גַם צְדִיק תִּתְהַרְגֶנּוּ: (ו) וְאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב לְוַתָּהּ וַאֲמַר יְיָ הֲעַם אִף זָכָא תִקְטֹלוּ:

(ה) הלא הוא אמר לי אחתי הוא והיא גם הוא אמרה אחי הוא בתם לבכי ובנקון כפי עשיתי זאת: (ו) הלא הוא אמר לי אחתי הוא והיא גם הוא אמרה אחי הוא בתם לבכי ובנקון כפי עשיתי זאת: (ז) הלא הוא אמר לי אחתי היא והיא אף היא אמרת אחי הוא בקשיטות לבי ובזקאות ידי עבדית דא:

(ח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲאֱלֹהִים בְּחַלְסָם גַּם אָנֹכִי יִדְעֵתִי כִּי בָתָם לְבִבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשֶׂה גַם אָנֹכִי אוֹתָךְ מִחַטּוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נִתְתִּיךָ לְנִגְעַ אֵלָיָהּ: (ט) וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲאֱלֹהִים בְּחַלְסָם גַּם אָנֹכִי יִדְעֵתִי כִּי בָתָם לְבִבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשֶׂה גַם אָנֹכִי אוֹתָךְ מִחַטּוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נִתְתִּיךָ לְנִגְעַ אֵלָיָהּ: (י) וַאֲמַר לִיהּ מִימֵר מִן קָדָם יְיָ בְּחַלְמָא אִף קָדָמִי גְלִי אַרִי בְקַשְׁיטוֹת לְבָר עֶבְדִית דָּא וּמְנַעִית אִף אָנָּא יְתָךְ מִלְמַחְסֵי קָדָמִי עַל כֵּן לֹא שְׂבַקְתִּיךָ לְמִקְרָב לְוַתָּהּ:

(יא) וְעַתָּה הִשָּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וַיִּתְפַּלֵּל בְּעַדָּךְ וַחֲיָה וְאִם אֵינְךָ מוֹשִׁיב דַּע כִּי מוֹת תָּמוּת אֶתָּה וְכָל אֲשֶׁר לְךָ: (יב) וְעַתָּה הִשָּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וַיִּתְפַּלֵּל בְּעַדָּךְ וַחֲיָה וְאִם אֵינְךָ מוֹשִׁיב דַּע כִּי מוֹת תָּמוּת אֶתָּה וְכָל אֲשֶׁר לְךָ: (יג) וַיַּעַן אֶתִּיב אֶתָּה גִבְרָא אַרִי נָבִיא הוּא וַיְעַלִּי עֲלֶיךָ וַתְּחִי וְאִם לִיתָךְ מִתִּיב דַּע אַרִי מִימַת תָּמוּת אֶתָּה וְכָל דִּי לְךָ:

(יד) וַיִּשְׁפֹּם אֲבִימֶלֶךְ בְּבִקְרָא וַיִּקְרָא לְכָל עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: (טו) וַיִּשְׁפֹּם אֲבִימֶלֶךְ בְּבִקְרָא וַיִּקְרָא לְכָל עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: (טז) וְאֶקְדִים אֲבִימֶלֶךְ בַּעֲפָרָא וְקָרָא לְכָל עֲבָדָיו וּמְלִיל יָת כָּל פְּתַגְמֵינָא הָאֵלִין קְרַמְיָהוּן וּדְחִילוּ גּוּבְרֵינָא לְחַדָּא:

(יז) וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מָה עֲשִׂיתָ לָנוּ וּמָה חָטָאתִי לָךְ כִּי הִבֵּאתָ עָלַי וְעַל מִמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה מֵעַשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ עֲשִׂיתָ עַמּוּדֵי: (יח) וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מָה עֲשִׂיתָ לָנוּ וּמָה חָטָאתִי לָךְ כִּי הִבֵּאתָ עָלַי וְעַל מִמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה מֵעַשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ עֲשִׂיתָ עַמּוּדֵי: (יט) וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַאֲמַר לִיהּ מָה עֶבְדָּתְךָ לָנָא וּמָה חֲבִית (נ"י, חֲסִית) לָךְ אַרִי אִיתִיבָא עָלַי וְעַל מַלְכוּתִי חוּבָא רַבָּא עוֹבְדִין דִּי לֹא כְּשִׁרְזוּ לְאַתְעֵבְדָא עֶבְדָּתְ עַמִּי:

(כ) וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֵל אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עֲשִׂיתָ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה: (כא) וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֵל אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עֲשִׂיתָ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה: (כב) וַאֲמַר אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם מָה חֲזוּתַ אַרִי עֶבְדָּתְ יָת פְּתַגְמָא דְרִין:

(כג) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יְדָאת אֱלֹהִים בְּמִקּוּם הַזֶּה וְהִרְגוּנִי עַל דְּבַר אֲשֶׁרִי: (כד) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יְדָאת אֱלֹהִים בְּמִקּוּם הַזֶּה וְהִרְגוּנִי עַל דְּבַר אֲשֶׁרִי: (כה) וַאֲמַר אַבְרָהָם אַרִי אָמַרְתָּ לְחַד לִית דְּחַלְתָּא דִּין בְּאַתְרָא דְרִין וַיִּקְטְלֵנִי עַל עֵיסָק אֶתְתִּי:

(כז) וְגַם אָמְנָה אַחֲתִי בֵּת אָבִי הוּא אָף לֹא בֵּת אָמִי וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה: (כח) וְגַם אָמְנָה אַחֲתִי בֵּת אָבִי הוּא אָף לֹא בֵּת אָמִי וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה: (כט) וְבָרָם בְּקוֹשְׁטָא אַחֲתִי בֵּת אָבָא הוּא בָרָם לֹא בֵּת אָמִי וְהוּת לִי לְאִנְתּוֹ:

(ל) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וַאֲמַר לָהּ זֶה חֲסַדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עַמּוּדֵי אֵל כָּל הַמִּקּוּם אֲשֶׁר נָבִיא שְׂמָה אֲמַרִי לִי אַחִי הוּא: (לא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וַאֲמַר לָהּ זֶה חֲסַדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עַמּוּדֵי אֵל כָּל הַמִּקּוּם אֲשֶׁר נָבִיא שְׂמָה אֲמַרִי לִי אַחִי הוּא: (לב) וְהוּהּ כַּד טַעֵנוּ עַמְמֵינָא בְּתַר עוֹבְרֵי יְדִיהוֹן יְתִי קָרִיב יְיָ לְדַחְלַתִּיה מִבֵּית אָבָא וְאַמְרִית לָהּ דִּין (נ"י, דָּא) טִיבּוּתִיךָ דִּי תַעֲבָדִי עַמִּי לְכָל אֶתְרָא דִּי נְהָךְ לְתַמּוֹן אָמְרֵי עָלַי אַחִי הוּא:

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(יד) וַיִּקַּח אַבְיִמֶלֶךְ עֵאן וּבְקָר וְעֶבְרִים וּשְׁפָחַת וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אֵשֶׁתוֹ: (יד) וַיִּקַּח אַבְיִמֶלֶךְ עֵאן וּבְקָר וְעֶבְרִים וּשְׁפָחַת וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אֵשֶׁתוֹ: (יד) וְדַבַּר אַבְיִמֶלֶךְ עֵאן וְתוֹרֵיו וְעֶבְרֵיו וְאִמָּתוֹ וַיִּהְיֶה לְאַבְרָהָם וְאֵתִיב לִיָּהּ יֵת שָׂרָה אֲתַתְיָהּ: (טו) וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ הִנֵּה אֲרָעִי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב: (טו) וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ הִנֵּה אֲרָעִי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב: (טו) וַאֲמַר אַבְיִמֶלֶךְ הֵא אֲרָעִי קְדָמָה בְּדַתְקִין בְּעֵינֶיךָ תֵּיב: (טז) וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֵלַיךְ כָּסֶף לְאַחִיךָ הִנֵּה הוּא לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכֹל אֲשֶׁר אִתָּךְ וְאֵת כֹּל וְנִכְחַת: (טז) וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֵלַיךְ כָּסֶף לְאַחִיךָ הִנֵּה הוּא לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכֹל אֲשֶׁר אִתָּךְ וְאֵת כֹּל וְנִכְחַת: (טז) וּלְשָׂרָה אָמַר הֵא אֲרָעִי קְדָמָה בְּדַתְקִין בְּעֵינֶיךָ תֵּיב: (טז) וְלֹאֲחִיךָ הֵא הוּא לִיךְ כְּסוּת דִּיקָר (עֵינִיו) כָּלֹף דְשָׁלְחִית וְדַבְרַתִּיךָ וְחֻזִּית יְתִיבָה וְיֵת כָּל דַּעְמָךְ וְעַל כָּל מַה דַּאֲמַרְת אֲתוּכַחַת:

(יז) וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אַבְיִמֶלֶךְ וְאֵת אֵשֶׁתוֹ וְאִמָּהֲתָיו וַיֵּלְדוּ: (יז) וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אַבְיִמֶלֶךְ וְאֵת אֵשֶׁתוֹ וְאִמָּהֲתָיו וַיֵּלְדוּ: (יז) וְצַלִּי אַבְרָהָם קָדָם יי ואסי יי ית אבִימֶלֶךְ וְיֵת אֲתַתְיָהּ וְאִמָּהֲתָיָהּ וְאִתְרוּחָיו: (יח) כִּי עָצַר עֵצֶר יְהוָה בְּעַד כָּל רַחֵם לְבַיִת אַבְיִמֶלֶךְ עַל דִּבְרַת שָׂרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם: (יח) כִּי עָצַר עֵצֶר יְהוָה בְּעַד כָּל רַחֵם לְבַיִת אַבְיִמֶלֶךְ עַל דִּבְרַת שָׂרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם: (יח) אַרְי מִיַּחַד אַחַד יי בְּאִפִּי כָּל פֶּתַח וּלְדָא לְבַיִת אַבְיִמֶלֶךְ עַל עֵיִסֶק שָׂרָה אֲתַת אַבְרָהָם: כַּא (א) וַיְהוֹה פָּקֵד אֶת שָׂרָה כְּאִשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כְּאִשֶׁר דִּבְרַת: (א) וַיְהוֹה פָּקֵד אֶת שָׂרָה כְּאִשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כְּאִשֶׁר דִּבְרַת: (א) וַיִּי דְכִיר יֵת שָׂרָה כְּמָא דִּי אַמְר וְעַבְד יי לְשָׂרָה כְּמָא דִּי מַלְיִל:

(ב) וַתַּהַר וַתֵּלֵד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזַקְנֵיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים: (ב) וַתַּהַר וַתֵּלֵד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזַקְנֵיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים: (ב) וְעַדִּיאַת וַיֵּלֵדֵת שָׂרָה לְאַבְרָהָם בַּר לְסִיבְתוּהִי לְזִמּוֹן דִּי מַלְיִל יִתְיָה יי: (ג) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שָׁם בְּנֵו הַנּוֹלֵד לוֹ אֲשֶׁר יֵלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק: (ג) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שָׁם בְּנֵו הַנּוֹלֵד לוֹ אֲשֶׁר יֵלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק: (ג) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם יֵת שׁוּם בְּרִיָּה דְאֲתִילִיד לִיָּהּ דִּילִידֵת לִיָּהּ שָׂרָה יִצְחָק:

(ד) וַיִּמָּל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנֵו בֶּן שְׁמֹנֶת יָמִים כְּאִשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים: (ד) וַיִּמָּל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנֵו בֶּן שְׁמֹנֶת יָמִים כְּאִשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים: (ד) וַיִּגְזַר אַבְרָהָם יֵת יִצְחָק בְּרִיָּה בַר תְּמִנְיָא יוֹמִין כְּמָא דִּי פְקִיד יִתְיָה יי:

(ה) וְאַבְרָהָם בֶּן מֵאָת שָׁנָה בְּהוֹלֵד לוֹ אֵת יִצְחָק בְּנֵו: (ה) וְאַבְרָהָם בֶּן מֵאָת שָׁנָה בְּהוֹלֵד לוֹ אֵת יִצְחָק בְּנֵו: (ה) וְאַבְרָהָם בַּר מֵאָה שְׁנִין כַּד אֲתִילִיד לִיָּהּ יֵת יִצְחָק בְּרִיָּהּ:

(ו) וַתֹּאמֶר שָׂרָה עֲשֵׂה לִּי אֱלֹהִים כָּל הַשְּׁמִיעַ יִצְחָק לִּי: (ו) וַתֹּאמֶר שָׂרָה צַחֵק עֲשֵׂה לִּי אֱלֹהִים כָּל הַשְּׁמִיעַ יִצְחָק לִּי: (ו) וַאֲמַרְת שָׂרָה חֲדוּא עַבְד לִי יי כָּל דְשָׁמְעַ חֲדִי לִּי:

(ז) וַתֹּאמֶר מִי מַלְל לְאַבְרָהָם הִינִיקָה בָּנִים שָׂרָה כִּי יֵלְדָתִי בֶּן לְזַקְנֵיו: (ז) וַתֹּאמֶר מִי מַלְל לְאַבְרָהָם הִינִיקָה בָּנִים שָׂרָה כִּי יֵלְדָתִי בֶּן לְזַקְנֵיו: (ז) וְאַמַּרְת מָאן מְהִימָו דַּאֲמַר לְאַבְרָהָם קָיִם דְתוֹנִיק בְּנִין שָׂרָה אַרְי יֵלִידִית בַּר לְסִיבְתוּהִי:

(ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גְדוֹל בְּיוֹם הַגְּמֵל אֵת יִצְחָק: (ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גְדוֹל בְּיוֹם הַגְּמֵל אֵת יִצְחָק: (ח) וַדְבָא רַבָּא וְאֲתַחֲסִיל וְעַבְד אַבְרָהָם מִשְׁתִּיא רַבָּא בְּיוֹמָא דְאֲתַחֲסִיל יֵת יִצְחָק:

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(ט) ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק: (ט) ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק: (ט) ותות שרה ית בר הגר מצריתא דילדת לאברהם מחייה:

(י) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק: (י) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק: (י) ואמרת לאברהם תרף אמתא דרא וית ברה ארי לא ירת בר אמתא דרא עם ברי עם יצחק:

(יא) וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו: (יא) וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו: (יא) ובאיש פתגמא לתרא בעיני אברהם על עיסק בריה:

(יב) ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לה זרע: (יב) ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לה זרע: (יב) ואמר יי לאברהם לא יבאש בעיניך על עולימא ועל אמתך כל די תימר לה שרה קבל מנה ארי ביצחק יתקרון לה בניו:

(יג) וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא: (יג) וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא: (יג) ואף ית בר אמתא לעם אשונגיה ארי בנה הוא:

(יד) וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע: (יד) וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע: (יד) ואקדים אברהם בצפרא ונסיב לחמא ורקבא דמיא ויהב להגר שוי על פתפה וית רביא ושלחה ואולת ותעת במדברא (נ"י, במדבר) באר שבע:

(טו) ויכלו הפנים מן החמת ותשלף את הילד תחת אחד השיחים: (טו) ויכלו הפנים מן החמת ותשלף את הילד תחת אחד השיחים: (טו) ושלמינו מיא מן רקבא ורמת ית רביא תחות חד מן אילניא:

(טז) ותלך ותשב לה מנגד הרחק במטחוי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבך: (טז) ותלך ותשב לה מנגד הרחק במטחוי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבך: (טז) ואולת ויתיבת לה מקבל ארחיקת (נ"י, ארחיק) כמיגד קשתא ארי אמרת לא אחוי במוזא דרביא ויתיבת מקבל וארימת ית קלה ובכת:

(יז) וישמע אלהים את קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לה הגר אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם: (יז) וישמע אלהים את קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לה הגר אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם: (יז) ושמיע קדם יי ית קליה דרביא וקרא מלאכא דיי להגר מן שמיא ואמר לה מה לה הגר לא תדחלי ארי שמייע קדם יי ית קליה דרביא באתר דהוא תפון:

(יח) קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו: (יח) קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו: (יח) קומי טולי ית רביא ואתקיפי ית ידך ביה ארי לעם סגי אשונגיה:

(יט) ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק את הנער: (יט) ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

החמת מים ותשק את הנער: (ט) וגלא יי ית עיניה וחות בידא דמיא ואולת ומלת ית דקבא מיא ואשקיא ית רביא:

(כ) ויהי אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת: (כ) ויהי אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת: (כ) והוה מימרא דיי בסעדיה דרבאי ורבא ויתב במדברא והוה רבי קשתא:

(כא) וישב במדבר פארן ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים: (כא) וישב במדבר פארן ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים: (כא) ויתב במדברא דפארן ונסבת ליה אמה אתא מארעא דמצרים:

(כב) ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר עבאו אל אברהם לאמר אלהים עמו בכל אשר אתה עשה: (כב) ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר עבאו אל אברהם לאמר אלהים עמו בכל אשר אתה עשה: (כב) והוה בעדנא ההיא ואמר אבימלך ופיכל רב חיליה לאברהם למימר מימרא דיי בסעדה בכל די את עבד:

(כג) ועתה השבעה לי באלהים הנך אם תשקר לי ולניני ולנכדי פחד אשר עשיתי עמו תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה: (כג) ועתה השבעה לי באלהים הנך אם תשקר לי ולניני ולנכדי פחד אשר עשיתי עמו תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה: (כג) וכען קים לי במימרא דיי הקא דלא תשקר בי ובברי ובבר פרי פטיבותא די עבדית עמו תעבד עמי ועם ארעא דאתותבתא בה:

(כד) ויאמר אברהם אנכי אשבע: (כד) ויאמר אברהם אנכי אשבע: (כד) ואמר אברהם אנא אקים:

(כה) והוכח אברהם את אבימלך על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: (כה) והוכח אברהם את אבימלך על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: (כה) ואוכח אברהם ית אבימלך על עיסק בידא דמיא די אניסו עבדי אבימלך:

(כו) ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום: (כו) ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום: (כו) ואמר אבימלך לא ידעית מאן עבד ית פתגמא דרין ואף את לא תוית לי ואף אנא לא שמעית אלהין יומא דיו:

(כז) וישק אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית: (כז) וישק אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית: (כז) ודבר אברהם עאן ותורין ויהב לאבימלך וגרין תרניהון קים:

(כח) ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן לבדהו: (כח) ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן לבדהו: (כח) ואקים אברהם ית שבע חורפו דעאן בלחודיהו:

(כט) ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנך שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדנה: (כט) ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנך שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדנה: (כט) ואמר אבימלך לאברהם מה אנן שבע חורפו אליו דאקמתא בלחודיהו:

(ל) ויאמר כי את שבע כבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת: (ל) ויאמר כי את שבע כבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת: (ל) ואמר ארי ית שבע חורפו תקבל מן ידי בדיל דתחי לי לטהרו ארי חפרית ית בידא דרין (נ"י, הדא):

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(לא) על כן קרא למקום ההוא באר שבע פי שם נשבעו שניהם: (לא) על כן קרא למקום ההוא באר שבע פי שם נשבעו שניהם: (לא) על כן קרא לאתרא ההוא באר שבע ארי תמן קימו תרויהון:

(לב) ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים: (לב) ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים: (לב) ויגרו קים בבאר שבע וקם אבימלך ופיכל רב חיליה ותבו לארע פלשתאי:

(לג) וישע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם יהוה אל עולם: (לג) וישע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם יהוה אל עולם: (לג) ויציב נצבא (נ"י, אילנא) בבאר שבע וצלי תמן בשמא ד"י אלקא דעלמא:

(לד) ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים: (לד) ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים: (לד) ואתותב אברהם בארע פלשתאי יומין סגיאין:

כב (א) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: (א) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: (א) והוה בתר פתגמיא האליו ו"י נסי ית אברהם ואמר ליה אברהם ואמר הא אנא:

(ב) ויאמר קח נא את בנה את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המדינה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: (ב) ויאמר קח נא את בנה את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המדינה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: (ב) ואמר דבר פנו ית ברה ית יחידך די רחמתי ית יצחק ואיזל לך לארעא פולחנא ואסקיה קרמי תמן לעלתא על חד מן טוריא די אימר לך:

(ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים: (ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים: (ג) ואקדים אברהם בצפרא וזרו ית חמוריה ודבר ית תרין עולימוהי עמיה וית יצחק בריה וצלח אעי לעלתא וקם ואזל לאתרא די אמר ליה יי:

(ד) ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק: (ד) ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק: (ד) ביומא תליתאה וזקף אברהם ית עינוהי וחזא ית אתרא מרחיק:

(ה) ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם: (ה) ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם: (ה) ואמר אברהם לעולימוהי אוריכו לכון הכא עם חמרא ואנא ועולימא נתמטי עד כא ונסגוד ונתוב לוותכו:

(ו) ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו: (ו) ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו: (ו) ויסיב אברהם ית אעי דעלתא ושוי על יצחק בריה ויסיב בידיה ית אשתא וית ספינא ואזלו תרויהון בתרא (נ"י, פתרא):

(ז) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הננה האש והעצים ואיה השה לעלה: (ז) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

וַיֹּאמֶר הַנְּנִי בְנֵי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאִיֵּה הַשֶּׁה לְעֹלָה: (ז) וַאֲמַר יִצְחָק לְאַבְרָהָם אֲבוֹהָי וַאֲמַר אָבָא וַאֲמַר הָא אָנָּה כְּרִי וַאֲמַר הָא אֲשֵׁתָא וְאֵעִיָּא וְאָן אִימְרָא לְעֹלְתָא:

(ח) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׁה לְעֹלָה בְּנֵי וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: (ח) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם קְדָם יְיָ גְלִי לִיִּה אִימְרָא לְעֹלְתָא כְּרִי וְאֵזְלוּ תְרוּוּהוּן כְּתָרָא:

(ט) וַיָּבֹאוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לּוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבְנוּ שָׁם אַבְרָהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנֵו וַיִּשֶׂם אֹתוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לְעֵצִים: (ט) וַיָּבֹאוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לּוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבְנוּ שָׁם אַבְרָהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנֵו וַיִּשֶׂם אֹתוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לְעֵצִים: (ט) וְאִתּוֹ לְאִתְרָא דִּי אָמַר לִיָּה יְיָ וּבְנָא תַמָּן אַבְרָהָם יְת מַדְבַּחָא וְסַדֵּר יְת אֵעִיָּא וְעַקֵּד יְת יִצְחָק בְּרִיָּה וְשׁוּי יְתִיָּה עַל מַדְבַּחָא עֵיל מִן אֵעִיָּא:

(י) וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת יְדֹו וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכָלֹת לְשַׁחַט אֶת בְּנֵו: (י) וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת יְדֹו וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכָלֹת לְשַׁחַט אֶת בְּנֵו: (י) וְאוֹשִׁישׁ אַבְרָהָם יְת יְדִיָּה וּנְסִיב יְת סַפִּינָא לְמִיכַס יְת בְּרִיָּה:

(יא) וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֶּאֱיָה יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַנְּנִי: (יא) וַיִּקְרָא לִיָּה מִלֶּאֱכָא דִּי מִן שָׁמַיָּא וַאֲמַר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַאֲמַר הָא אָנָּה:

(יב) וַיֹּאמֶר אֵל תִּשְׁלַח יְדֶךָ אֶל הַנְּעָר וְאֵל תַּעֲשׂ לּוֹ מְאוּמָה כִּי עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי יִרְאֶה אֱלֹהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדָךְ מִמֶּנִּי: (יב) וַיֹּאמֶר אֵל תִּשְׁלַח יְדֶךָ אֶל הַנְּעָר וְאֵל תַּעֲשׂ לּוֹ מְאוּמָה כִּי עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי יִרְאֶה אֱלֹהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדָךְ מִמֶּנִּי: (יב) וַאֲמַר לָא תוֹשִׁישׁ יְדֶךָ לְעוֹלִימָא וְלֹא תַעֲבֹד לִיָּה מִדְּעַם אַרִי כַּעַן יִדְעֵנָא (כ"א, יִדְעֵתִי) אַרִי דְחֵלָא דִּי אֵת וְלֹא מִנְעֵתָא יְת בְּרַךְ יְת יַחֲדָךְ מִנִּי:

(יג) וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה אֵיל אַחֵר נֹאֲחֵז בְּסַבְבָּה בְּקַרְנָיו וַיִּלְךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַחַת בְּנֵו: (יג) וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה אֵיל אַחֵר נֹאֲחֵז בְּסַבְבָּה בְּקַרְנָיו וַיִּלְךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַחַת בְּנֵו: (יג) וְזִקְף אַבְרָהָם יְת עֵינֵוְהִי בְּתַר אֵלָיו וְחֵזָא וְהָא דְכָרָא בְּתַר אַחֵר בְּאֵילָנָא בְּקַרְנֵוְהִי וְאֵזֶל אַבְרָהָם וּנְסִיב יְת דְכָרָא וְאִסְקִיָּה לְעֹלְתָא חֵלֶף בְּרִיָּה:

(יד) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שָׁם הַמְּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֶה אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יִרְאֶה: (יד) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שָׁם הַמְּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֶה אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יִרְאֶה: (יד) וּפְלַח וְצִלִּי אַבְרָהָם תַּמָּן בְּאִתְרָא הַהוּא וַאֲמַר קְדָם יְיָ הִכָּא יְהוֹן פְּלַחוּ דְרִיָּא כַּעַן יִתְאֲמַר בְּיוֹמָא הַרְדִּי בְּטוֹרָא הַרְדִּי אַבְרָהָם קְדָם יְיָ פְּלַח:

(טו) וַיִּקְרָא מִלֶּאֱיָה יְהוָה אֵל אַבְרָהָם שְׁנִית מִן הַשָּׁמַיִם: (טו) וַיִּקְרָא מִלֶּאֱיָה יְהוָה אֵל אַבְרָהָם שְׁנִית מִן הַשָּׁמַיִם: (טו) וְקָרָא מִלֶּאֱכָא דִּי לְאַבְרָהָם תַּנְּיִנוּת מִן שָׁמַיָּא:

(טז) וַיֹּאמֶר כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדָךְ: (טז) וַיֹּאמֶר כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדָךְ: (טז) וַאֲמַר בְּמִימְרֵי קַמִּית אָמַר יְיָ אַרִי חֵלֶף דִּי עֲבַדְתָּא יְת פְּתַגְמָא הַרְדִּי וְלֹא מִנְעֵתָא יְת בְּרַךְ יְת יַחֲדָךְ:

(יז) כִּי בָרַךְ אַבְרָהָם וְהִרְבָּה אַרְבָּה אֶת זֶרְעוֹ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֲלוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם וַיִּרְשׂ זֶרְעוֹ אֶת שְׁעַר אֵיבָיו: (יז) כִּי בָרַךְ אַבְרָהָם וְהִרְבָּה אַרְבָּה אֶת זֶרְעוֹ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֲלוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם וַיִּרְשׂ זֶרְעוֹ אֶת שְׁעַר אֵיבָיו: (יז) אַרִי בְּרַכָּא אַבְרָהָם וְאִסְגָּאָה אִסְגִּי יְת בְּנֶךָ כְּכּוֹכְבֵי שָׁמַיָּא וְכַחֲלָא דִּי עַל פִּיָּה יִמָּא וַיִּרְתּוּן בְּנֶיךָ יְת קַרְנֵי סַנְאִיָּהוּן:

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(יח) וְהִתְפָּרְכוּ בְזִרְעָךָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עִקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלְיִי: (יח) וְהִתְפָּרְכוּ בְזִרְעָךָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עִקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלְיִי: (יח) וְהִתְפָּרְכוּ בְדִיל בְּנֵיךָ כָּל עַמְמֵיָא דְאַרְעָא חֲלָף דִּי קִבְלָתָא לְמִימְרֵי:

(יט) וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו וַיְקַמּוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבְאֵר שֶׁבַע: (יט) וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו וַיְקַמּוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבְאֵר שֶׁבַע: (יט) וְתַב אַבְרָהָם לֹות עוֹלָיְמוֹהֵי וַקְמוּ וְאוֹלוּ בְּחָדָא לְבְאֵר שֶׁבַע וַיֵּתִיב אַבְרָהָם בְּבְאֵר שֶׁבַע: (כ) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּגְדַּל לְאַבְרָהָם לְאֹמֶר הִנֵּה יִלְדָה מִלְּפָנָי גַּם הוּא בְּנִים לְנַחֲוֹר אַחִיָּה: (כ) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּגְדַּל לְאַבְרָהָם לְאֹמֶר הִנֵּה יִלְדָה מִלְּפָנָי גַּם הוּא בְּנִים לְנַחֲוֹר אַחִיָּה: (כ) וְהוּנָה בְּתַר פִּתְגָמֵיָא הָאֵלִין וְאַתְחִוָּא לְאַבְרָהָם לְמִימְרָא הָא יִלְדַת מִלְּפָנָי אִף הִיא בְּנִין לְנַחֲוֹר אַחִיָּה:

(כא) אֵת עוֹזֵן בְּכָרוֹ וְאֵת בּוֹז אַחִיו וְאֵת קְמוּאַל אַבְי אָרָם: (כא) אֵת עוֹזֵן בְּכָרוֹ וְאֵת בּוֹז אַחִיו וְאֵת קְמוּאַל אַבְי אָרָם: (כא) יֵת עוֹזֵן בּוֹכְרִיָּה וַיֵּת בּוֹז אַחִוְהִי וַיֵּת קְמוּאַל אַבְוְהִי דְאַרָם:

(כב) וְאֵת פֶּשֶׁד וְאֵת חָזוֹ וְאֵת פִּלְדֵּשׁ וְאֵת יְדֻלְף וְאֵת בְּתוּאַל: (כב) וְאֵת פֶּשֶׁד וְאֵת חָזוֹ וְאֵת פִּלְדֵּשׁ וְאֵת יְדֻלְף וְאֵת בְּתוּאַל: (כב) וְאֵת פֶּשֶׁד וְאֵת חָזוֹ וְאֵת פִּלְדֵּשׁ וְאֵת יְדֻלְף וְאֵת בְּתוּאַל:

(כג) וּבְתוּאַל יֵלֵד אֵת רְבֵקָה שְׁמִנָּה אֵלֶּה יִלְדָה מִלְּפָנָי לְנַחֲוֹר אַחִי אַבְרָהָם: (כג) וּבְתוּאַל יֵלֵד אֵת רְבֵקָה שְׁמִנָּה אֵלֶּה יִלְדָה מִלְּפָנָי לְנַחֲוֹר אַחִי אַבְרָהָם: (כג) וּבְתוּאַל אוֹלִיד יֵת רְבֵקָה תְּמַנְיָא אֵלִין יִלְדַת מִלְּפָנָי לְנַחֲוֹר אַחִוְהִי דְאַבְרָהָם:

(כד) וּפִילְגֵּשׁוֹ וּשְׁמָה רְאוּמָה וְתִלְדָּ גַם הוּא אֵת טַבַּח וְאֵת גַּחַם וְאֵת תַּחַשׁ וְאֵת מַעֲכָה: (כד) וּפִילְגֵּשׁוֹ וּשְׁמָה רְאוּמָה וְתִלְדָּ גַם הוּא אֵת טַבַּח וְאֵת גַּחַם וְאֵת תַּחַשׁ וְאֵת מַעֲכָה: (כד) וְלַחֲנַתְיָהּ וּשְׁמָה רְאוּמָה וַיִּלְדַת אִף הִיא יֵת טַבַּח וַיֵּת גַּחַם וַיֵּת תַּחַשׁ וַיֵּת מַעֲכָה:

רָשׁ"י

זהו מדרכו ופשוטו של מקרא הלכ עיר קטנה היא ואנשים צה מעט אין לך להקפיד אם תניחנה ותחי נפשי צה:

(כא) גם לדבר הזה – לא לייך שאתה ניכול אלכ אף כל העיר אכיל בגללך: הפכי – הופך אני כמו עד בואי אחרי רואי מדי דברי צו (ירמיה לא):

(כב) כי לא אוכל לעשות – זהו עונקן של מלאכים על שאמרו כי משחיתים אנחנו ותלו הדבר בעצמן לפיכך לא זוז משם עד שהזקוק לומר שאין הדבר ברשותן: כי לא אוכל – לשון יחיד מכאן אתה למד שהאחד הופך והאחד מציל שאין שני מלאכים נשלחים לדבר אחד: על כן קרא שם העיר לווער – על שם והיא מצער:

(כד) וה' המטיר – כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו: המטיר על סדום – בעלות השחר כמו שנאמר וכמו השחר עלה שעה שהלכנה

(כ) העיר הזאת קרובה – (שבת פ"ה) קרובה ישיבתה נתישבה מקרוב לפיכך לא נתמלחה סאתה עדיין ומה היא קריבתה מדור הפלגה שנתפלגו האנשים והתחילו להתישב איש איש במקומו והיא היתה צננת מות פלג ומשם ועד כאן נ"צ שנה שפלג מת צננת מ"ח לצברהם כיכל פלג חי אחרי הולידו את רעו ר"ט שנה לא מהם ל"צ כשנולד שרוג ומשרוג עד שנולד נחור ל' הרי ס"צ ומנחור עד שנולד תרח כ"ט הרי כ"א ומשם עד שנולד אברהם ע' הרי קס"א תן להם מ"ח הרי ר"ט ואותה שנה היתה שנת הפלגה וכשנחרכה סדום היה אברהם בן כ"ט שנה הרי מדור הפלגה עד כאן נ"צ שנה ולוער איחרה ישיבתה אחרי ישיבת סדום וחברותיה שנה אחת הוא שנאמר אמלטה נא. נא בגימטריא נ"א: הלכ מצער היא – והלכ עונותיה מועטין ויכול אתה להניחה: ותחי נפשי – צה

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

סבורות היו שכל העולם נחרצ כמו בדור המצול (ב"ר):

(ג) ותשקין וגו' – יין נזדמן להן צמיעה להויליא מהן שני אומות: ותשכב את אביה – וצמיעה כתיב ותשכב עמו צמיעה לפי שלא פתחה בזנות אלא אחותה למדתה חיסה עליה הכתוב ולא פירש גנותה. אבל צמיעה שפתחה בזנות פרסמה הכתוב צמפורש. וצקומה של צמיעה נקוד על וי"ו של וצקומה לומר שצקומה ידע וצמיעה לא נשמר ליל שני מלשחות (א"ר לוי כל מי שהוא להוט אחר צולמוס של עריות לסוף מאכילים אותו מצקרו):

(ד) ותהרין וגו' – אף ע"פ שאין האשה מתעבדת מביאה ראשונה אלו שלטו בעלמן והוילאו ערותן (ס"א עדותן) לחוץ ונתעבדו מביאה ראשונה:

(ה) מואב. זו שלא היתה נעוה פירסמה שמתאביה הוא אבל צמיעה קראתו בלשון נקיה וקבלה שר צימי משה שנאמר צבני עמון (דברים ז) אל תתגר בם כלל וצמואב לא הזהיר אלא שלא ילחם בם אבל לצערן התייר לו:

(ו) ויסע משם אברהם – כשראה שחרבו הכרכים ופקרו העוברים והשבים נסע לו משם (ב"ר) ד"א להתרחק מלוט שיאכל עליו שם רע שצא על צנותיו:

(ז) ויאמר אברהם – כאן לא נטל רשות אלא על כרחי שלא צטובתה לפי שכבר לוקחה לבית פרעה ע"י כן: אל שרה אשתו – על שרה אשתו. וכיוצא בו (ש"א ז) אל הלכה ארון וגו' ואל מות חמיה. שניהם בלשון על:

(ח) לא קרב אליה – המלאך מנעו כמו שנאמר לא נתחיד לנגוע אליה: הגוי גם לדיק תהרג – אף אם הוא לדיק תהרגנו שמה כך דרכך לאבד האומות חנם כך עשית לדור המצול ולדור הפלגה אף אני אומר שהרגתם על לא דבר כשם שאתה אומר להרגני:

(ט) גם הוא – לרבות עצדים וגמלים וחמורים שלה (שומרי גמלים ורועי חמורים) את כלם שאלתי ואמרו לי אחיה הוא: בים

עומדת צרקיע עם החמה לפי שהיו מהם עובדין לחמה ומהם ללבנה אמר הקב"ה אם אפרע מהם ציום יהיו עובדי לבנה אומרים אילו היה צלילה כשהלבנה מושלת לא היינו חרבין ואם אפרע מהם צלילה יהיו עובדי החמה אומרים אילו היה ציום כשהחמה מושלת לא היינו חרבים לכך כתיב וכמו השחר עלה ונפרע מהם צשעה שהחמה והלבנה מושלים: המטיר וגו' גפרית ואש – בתחלה מטר ונעשה גפרית ואש (מכילתא בשלח): מאת ה' – דרך המקראות לדבר כן כמו נשי למך ולא אמר נשיי. וכן אמר דוד (מ"א א) קחו עמכם את עבדי אדוניכם ולא אמר מעבדי וכן אחשורוש צסם המלך ולא אמר צשמי אף כאן אמר מאת ה' ולא אמר מאתו: מן השמים – והוא שאמר הכתוב (איוב לו) כי צם ידין עמים וגו' כשצא ליסר הבריות מביא עליהם אש מן השמים כמו צשעה לסדום וכשצא להוריד המן מן השמים (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים:

(כ) ויהפוך את הערים וגו' – ארבעתן יושבות בסלע אחד והפכן מלמעלה למטה שנאמר (איוב כח) בצלמיש שלא ידו וגו':

(כא) ותבט אשתו מאחריו – מאחריו של לוט: ותהי נאיב מלח – (ב"ר) במלח חטאה ובמלח לקתה אמר לה תני מעט מלח לאורחים הללו א"ל אף המנהג הרע הזה אתה צא להגהיג במקום הזה:

(כב) קיטור – תימור של עשן שור"א (בראשית פאקהעל) צלע"ז: כצשן – חפירה שקורפין צה את אבנים לסיד וכן כל כצשן שצתורה:

(כג) ויזכור אלהים את אברהם – (ב"ר) מהו זכירתו של אברהם על לוט נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם ושמע שאמר אברהם צמארים על שרה אחותי היא ולא גילה הדבר שהיה חם עליו לפיכך חם הקב"ה עליו:

(כד) כי ירא לשבת צנוער – לפי שהיתה קרובה לסדום:

(כה) אבינו זקן – ואם לא עכשיו אימתי שמה ימות או יפסוק מלהוליד: ואיש אין בארץ –

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

ותתע. (תהלים קיט) תעיתי כשה אובד (איוז לח) יתעו לבלי אוכל יאזו ויתעו לבקש אכלם: אמרי לי – עלי וכן (לקמן כו) וישאלו אנשי המקום לאשתו על אשתו. וכן (שמות יד) ואמר פרעה לבני ישראל כמו על בני ישראל. (שופטים ט) פן יאמרו לי אשה הרגתה: (יד) ויתן לאברהם – כדי שיתפיים ויתפלל עליו:

(טו) הנה ארצי לפניך – אבל פרעה אמר לו הנה אשתך קח וכו'. לפי שנתיירא שהמאריים שטופי זמה:

(טז) ולשרה אמר – אצימלך לכבודה כדי לפייסה הנה עשיתי לך כבוד זה נתתי ממון לאחיד שאמרת עליו אחי הוא הנה הממון והכבוד הזה לך כסות עינים: לכל אשר אתך – יכסו עיניהם שלא יקילוך שאלו השיבותיך ריקנית יש להם לומר לאחר שנתעלל בה החזירה עכשיו שהורכתי לבזוז ממון ולפייסך יודעים יהיו שעל כרחי השיבותיך וע"י נס: ואת כל – ועם כל צאי העולם: ונכחת – יהא לך פתחון פה להתוכח ולהראות דברים נכרים הללו ולשון תוכחת בכ"מ ברור דברים ובלע"ז אשפורפי"ר (הוא אפרוביר להלן ל"א ל"ז ערלייטערן. בעשיידן. בעשטיממען) ואונקלוס תרגם צפנים אחרים ולשון המקרא כד הוא נופל על התרגום הנה הוא לך כסות של כבוד על העינים שלי ששלטו בך ובכל אשר אתך ועל כן תרגומו וחזית יתך וית כל דעמד. ויש מ"א אבל ישוב לשון המקרא פירשתי:

(יז) וילדו – כתרגומו ואתרוחו. נפתחו נקביהם והוא"או והיא לידה שלהם:

(יח) בעד כל רחם – כנגד כל פתח: על דבר שרה. ע"פ דבורה של שרה:

(א) וה' פקד את שרה וגו' – (ב"ק כב) סמך פרשה זו ללמדך שכל המבקש רחמים על חבירו והוא לריד לאותו דבר הוא נענה תחילה שנאמר ויתפלל וגו' וסמך ליה וה' פקד את שרה שפקדה כבר קודם שריפא את אצימלך: כאשר אמר – בהריון: כאשר דבר – בלידה והיכן היא אמירה והיכן הוא דבור. אמירה ויאמר אלהים אבל שרה אשתך וגו'.

לבצי – שלא דמיתי לחטוא: ובנקיון כפי – נקי אני מן החטא שלא נגעת בה:

(ו) ידעתי כי בתם לבדך וגו' – אמת שלא דמית מתחלה לחטוא אבל נקיון כפים אין כאן (הדא אמר משמוש ידים יש כאן): לא נתחיד – לא ממך היה שלא נגעת בה אלא חשכתי אני אותך מחטוא ולא נתתי לך כח וכן (לקמן לא) ולא נתנו אלהים וכן (שופטים טו) ולא נתנו אביה לבוא:

(ז) השב אשת האיש – ואל תהא סבור שמא תתגנה בעיניו ולא יקבלנה או ישנאך ולא יתפלל עליך (א"ל אצימלך ומי מפרסמו שלא נגעת בה א"ל): כי נביא הוא – ויודע שלא נגעת בה לפיכך ויתפלל בעדך (ב"ק כב):

(ט) מעשים אשר לא יעשו – מכה אשר לא הורגלה לבא על בריה צאה לנו על ידך עצירת כל נקבי' של זרע ושל קטנים ורעי ואזנים וחוטם:

(יא) רק אין יראת אלהים – אכנסנאי שבה לעיר על עסקי אכילה ושהיה שואליו אותו או על עסקי אשתו שואליו אותו (ב"ק ס) אשתך היא או אחותך היא:

(יב) אחותי בת אבי היא – ובת אב מותרת לבן נח שאין אבות לעו"א. וכדי לאמת דבריו השיבו כן – וא"ת והלא בת אחי היתה. בני צנים הרי הן כצנים והרי היא בתו של תרח. וכן הוא אומר ללוט כי אנשים אחים אנחנו: אך לא בת אחי – הרן מאם אחרת היא:

(יג) ויהי כאשר התעו אותי וגו' – אונקלוס תרגם מה שתרגם. ויש ליישב עוד דבר דבור על אופניו כשהוא"אני הקב"ה מבית אבי להיות משוטט וגד ממקום למקום וידעתי שאעבור במקום רשעים ואומר לה זה חסדך וגו': כאשר התעו – לשון רבים ואל תתמה כי בהרבה מקומות לשון אלהות ולשון מרות קרוי לשון רבים. אשר הלכו אלהים. אלהים חיים. אלהים קדושים. וכל לשון אלהים לשון רבים. וכן ויקח אלוני יוסף. אלוני האלוניס. אלוני הארץ. וכן בעליו יומת. והועד צבעליו. וא"ת מהו לשון התעו כל הגולה ממקומו ואינו מיושב קרוי תועה. כמו (לקמן כא) ותלך

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

אם אינו הגון כינחק או הגון כינחק אפילו
אם אינו בני און זה כדאי לירש עמו ק"ץ עם
בני עם ינחק ששתיהן זו:

(יא) על אודות בנו – (ב"ר) על ששמע שינח
לתרבות רעה ופשוטו על שאומרת לו לשלחו:
(יב) שמע בקולה – (בקהל רה"ק שבה)
למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות:

(יג) לחם וחמת מים – ולא כסף וזהב לפי
שהיה שונאו על שינח לתרבות רעה: ואת
הילד – (ב"ר) אף הילד שם על שכמה
שהכניסה זו שרה עין רעה ואחזתו חמה ולא
יכול לילך ברגליו (ב"ר): ותלך ותתע – חזרה
לגלולי בית אביה (ב"ר):

(טו) ויכלו המים – לפי שדרך חולים לשותת
הרבה:

(טז) מנגד – מרחוק (ב"ר): כמטחי קשת –
כשתי טיחות והוא לשון יריית חץ בלשון
משנה שהטיח באשחו ע"ש שהזרע יורה כחץ
וא"ת היה לו לכתוב כמטחי קשת משפט
הוי"ו ליכנס לכאן כמו (שה"ש ב) בחגוי הסלע
מגזרת (ישעיה יט) והיתה אדמת יהודה
למזרים לחגא ומגזרת (תהלים קז) יחוגו
וינועו כשכור וכן (שם סה) קצוי ארץ מגזרת
קלה: ותשב מנגד – כיון שקרב למות הוסיפה
להתרחק:

(יז) את קול הנער – מכאן שיפה תפלת
החולה מתפלת אחרים עליו והיא קודמת
להתקבל (ב"ר): באשר הוא שם – (ר"ה טז)
לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון ולא
לפי מה שהוא עתיד לעשות לפי שהיו מלאכי
השרת מקטרגים ואומרים רבש"ע מי שעתיד
זרעו להמית בניך בצמא אתה מעלה לו באר
והוא משיבם עכשיו מה הוא לדיק או רשע
אמרו לו לדיק (ר"ל בענין זה שאינו ראוי
לעונש מיתה בצמא ודו"ק) אמר להם לפי
מעשיו של עכשיו אני לנו וזה באשר הוא שם
והיכן המית את ישראל בצמא כשהגלם
בבוכדנצר שנאמר (ישעיה כא) משא בערב וגו'
לקראת אמא התיו מים וגו' כשהיו מוליכין
אותם אצל ערביים היו ישראל אומרים
לשדאים בבקשה מכס הולכינו אצל בני דודנו
שמעאל וירחמו עלינו שנאמר (שם כה)

דבור היה דבר ה' אל אברהם בצרית בין
הבתרים ושם נאמר לא יירשך זה וגו'. והביא
היורש משרה: ויעש ה' לשרה כאשר דבר –
לאברהם:

(ב) למועד אשר דבר אהו – רבי יודן ורבי
חמא רבי יודן אומר מלמד שנוכל לט' חדשים
שלא יאמרו מביתו של אבימלך הוא ורבי
חמא אומר לז' חדשים: למועד אשר דבר אהו
– למליל יתיה את המועד אשר דבר וקבע
כשאמר לו למועד אשוב אליך שרט לו
שריטה בכותל ואמר לו כשתגיע חמה
לשריטה זו בשנה אחרת תלד: לזקניו. שהיה
זיו איוקנין שלו דומה לו):

(ו) ינחק לי – ישמח עלי. ומדרש אגדה הרבה
עקרות נפקדו עמה הרבה חולים נתרפאו זו
ביום הרבה תפלות נענו עמה ורב שחוק היה
בעולם:

(ז) מי מלל לאברהם – לשון שבת וחשיבות
כמו (ישעיה מא) מי פעל ועשה (ישעיה מ)
מי ברא אלה ראו מה הוא ומי הוא (וכמה
הוא גדול) שומר הבטחתו הקב"ה מבטיח
ועושה: מלל – שינה הכתוב ולא אמר דבר
גימטרי' שלו ק' כלומר לסוף מאה לאברהם:
היניקה בנים שרה – ומהו בנים לשון רבים
ביום המשחה הביאו השרות את בניהן עמהן
והיניקה אותם שהיו אומרות לא ילדה שרה
אלא אסופי הביאה מן השוק:

(ח) ויגמל – לכסף כ"ד חדש (גיטין עה):
משחה גדול – שהיו שם גדולי הדור שם
ועבר ואבימלך – (ב"ר):

(ט) מנחק – לשון ע"א כמו שנא' (שמות לב)
ויקומו לנחק. ד"א לשון גילוי עריות כמה
דתימא לנחק בני. ד"א לשון רציחה כמה
דתימא (ש"ב ב) יקומו נא הנערים וישחקו
לפנינו וגו':

(י) עם בני וגו' – מתשובת שרה כי לא יירש
בן האמה הזאת עם בני אתה למד שהיה
מריב עם ינחק על הירושה ואומר אני בכור
ונוטל פי שנים ויואלים בשדה ונוטל קשתו
ויורה זו חיים כד"א (משלי כו) כמתלהלה
היורה זקים וגו' ואמר הלא משחק אני: עם
בני עם ינחק – (ב"ר) מכיון שהוא בני אפילו

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

מנרימה. וצמנרים לא עשה אלא שלשה חדשים שהרי שלחו פרעה מיד וילך למסעיו עד ויבא וישב באלוני ממרא אשר בחצרון שם ישב עד שנהפכה סדום מיד ויסע משם אברהם מפני בוסה של לוט וצא לארץ פלשתים וכן ל"ט שנה היה שהרי בשלישי למילתו צאו אלו המלכים הרי כ"ה שנה וכאן כתיב ימים רבים מרובים על הראשונים ולא צא הכתוב לסתום אלא לפרש ואם היו מרובים עליהם שתי שנים או יותר היה מפרשם ועל כרחך אינם יתירים יותר משנה הרי כ"ו שנה מיד ילא משם וחזר לחצרון ואותה שנה קדמה לפני עקידתו של יצחק י"ב שנים כך שנויה בסדר עולם (ב"ר):

(א) אחר הדברים האלה – יש מרבותינו אומרים (סנהדרין פט) אחר דבריו של שטן שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעבד וי"א אחר דבריו של ישמעאל שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה אמר לו יצחק בצבר אחד אתה מיראני אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני לא הייתי מעבד: הגני – כך היא עניינתם של חסידים לשון ענוה הוא ולשון זימון:

(ב) קח נא – אין נא אלא לשון בקשה אמר לו בבקשה תרא ממך עמוד לי בזה הנסיון שלא יאמרו הראשונות לה היה בהן ממך (סנהדרין פט): את בנג – אמר לו שני בנים יש לי אמר לו את יחידיך אמר לו זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו אמר לו אשר אהבת אמר לו שניהם אני אוהב אמר לו את יצחק. ולמה לא גילה לו מתחלה שלא לערבבו פתאום ותזוח דעתו עליו ותטרף וכדי לחבב עליו את המורה וליתן לו שכל על כל דבור ודבור: ארץ המוריה – ירושלים וכן בדברי הימים (ב ג) לבנות את בית ה' בירושלים זה המוריה. ורבותינו פירשו על שם שמעם הוראה יוראה לישראל. ואונקלוס תרגמו על שם עבודת הקטורת שיש בו מור נרד ושאר בשמים: והעלה – לא אמר לו שחטוה לפי שלא היה

אורחות דודנים א"ת דודנים אלא דודים ואלו יוראים לקראתם ומביאים להם בשר ודג מלוח ונודות נפוחים כסבורים ישראל שמלכים מים וכשמכניסו לתוך פיו ופותחו הרוח נכנס בגופו ומת:

(כ) רובה קשת – יורה חלים בקשת: קשת – על שם האומנות כמו חמר גמל יד לפיכך השי"ן מודגשת היה יושב במדבר ומלכטם את העוברים הוא שנאמר ידו בכל וגו':

(כא) מארץ מצרים – ממקום גדוליה שנאמר ולה שפחה מצרית וגו'. היינו לאמרי אינשי זרוק חוטרה לאורירא לעיקריה קאי:

(כב) אלהים עמד – לפי שראו שיאל משכנות סדום לשלום ועם המלכים נלחם ונפלו בידו ונפקדה אשתו לזקוניו:

(כג) ולניני ולנכדי – עד כאן רחמי האב על הבן: כחמד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי – שאמרתי לך הנה ארצי לפניך (ב"ר):

(כה) והוכח – נחוכח עמו על כך:

(ל) בעבור תהיה לי – זאת: לעדה – לשון עדות של נקבה כמו ועדה המלכה: כי הפרתי את הבאר – מריבים היו עליה רועי אבימלך ואומרים אנחנו הפרנו אמרו ביניהם כל מי שיתראה על הבאר ויעלו המים לקראתו שלו הוא ועלו לקראת אברהם:

(לג) אשל – רב ושמאל חד אמר פרדם להביא ממנו פירות לאורחים בסעודה. וחד אמר פונדק לאכסניא ובו כל מיני פירות. ומנינו לשון נטיעה באהלים שנאמר (דניאל יא) ויטע אהלי אפדנו: ויקרא שם וגו' – על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אלוה לכל העולם לאחר שאוכלים ושותים אמר להם דרכו למי שאכלתם משלו סבורים אתם שמשלי אכלתם משל מי שאמר והיה העולם אכלתם (סוטה י):

(לד) ימים רבים. מרובים על של חצרון בחצרון עשה כ"ה שנה וכאן כ"ו שהרי בן ע"ה שנה היה בצאתו מחרן אותה שנה ויבא וישב באלוני ממרא שלא מנינו קודם לכן שנתישב אלא שם שבכל מקומותיו היה כאורח חונה ונוסע והולך שנאמר ויעבר אברם. ויעתק משם. והיה רעב וירד אברם

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(יב) אל תשלח – לשחוט אמר לו אם כן לחנם באתי לכאן אעשה בו חבלה ואולי א ממנו מעט דם א"ל אל תעש לו מחומה אל תעש בו מוס: כי עתה ידעתי – א"ר אבא א"ל אברהם אפרש לפניך את שיחתי אתמוול אמרת לי כי זינחך יקרא לך זרע וחזרת ואמרת קח נח את בנך עכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער אמר לו הקב"ה לא אחלל בריתי ומואל שפתי לא אשנה כשאמרתי לך קח מואל שפתי לא אשנה לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו אסקתיה אחתיה: כי עתה ידעתי – מעתה יש לי מה להשיב לשטן ולחומות התמהים מה היא חבתי אלך יש לי פתחון פה עכשיו שרואים כי ירא אלהים אתה:

(יג) והנה איל – מוכן היה לכך משעת ימי תרד בראשית: אחר – אחרי שאמר לו המלאך אל תשלח ידך ראהו כשהוא נחזז והוא שמתרגמין וזקף אברהם עינוהי בחר תרה אליו (ס"א) ולפי האגדה אחר כל דברי המלאך והשכינה ואחר טענותיו של אברהם: בסבך – אילן: בקרניו – שהיה רץ אלל אברהם והשטן סובכו ומערבבו תרו באילנות: תחת בנו – מאחר שכתוב ויעלהו לעולה לא חסר המקרא כלום מהו תחת בנו על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יה"ר שתהא זו כאלו היא עשויה צבני כאלו בני שחוט כאלו דמו זרוק כאלו בני מופשט כאלו הוא נקטר ונעשה דשן:

(יד) ה' יראה – פשוטו כתרגומו ה' יבחר ויראה לו את המקום הזה להשרות בו שכינתו ולהקריב כאן קרבנות: אשר יאמר היום – שיאמרו לימי הדורות עליו צהר זה יראה הקב"ה לעמו: היום – הימים העתידין כמו עד היום הזה שצכל המקרא שכל הדורות הבאים הקוראים את המקרא הזה אומרים עד היום הזה על היום שעומדים בו. ומ"א ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל צכל שנה ולהצילם מן הפורענות כדי שיאמר היום הזה צכל הדורות הבאים צהר ה' יראה אפרו של יחחק צבור ועומד לכפרה:

חפץ הקב"ה לשחטו אלא להעלהו להר לעשותו עולה ומשהעלהו אמר לו הורידהו: אחד ההרים – הקב"ה מתהא הצדיקים (ס"א) משהא לצדיקים) ואח"כ מגלה להם וכל זה כדי להרבות שכרן וכן (לעיל יב) הארץ אשר אראך וכן ציונה (יונה ג) וקרא אליה את הקריאה:

(ג) וישכם – נזרז למנוה (פסחים 7): ויחצב – הוא צעמנו ולא איה לאחד מעבדיו שהאבהה מקלקלת השורה: את שני נערי – (ב"ר) ישמעאל ואליעזר תרב שאין אדם חשוב רשאי לצאת לדרך בלא צ' אנשים שאם ינטרד האחד לנקביו ויתרחק יהיה השני עמו: ויבקע – תרגומו וללח כמו (ש"ב יח) וללחו הירדן לשון זיקוע תרג סינדר"א בלעז (שפאלטען):

(ד) זיום השלישי – למה איחר מלהראותו מיד כדי שלא יאמרו הממו וערבבו פתאום וטרד דעתו ואילו היה לו שהות להמלך אל לבו לא היה עושה: וירא את המקום – ראה ענן קשור על ההר:

(ה) עד כה – כלומר דרך מועט למקום אשר לפנינו. ומדרש אגדה אראה היכן הוא מה שאמר לי המקום כה יהיה זרעך: ונשובה – נתנבא שישו בו שניהם:

(ו) המאכלת – סכין על שם שאוכלת את הבשר כמה דתימא (דברים לב) וחרבי תאכל בשר ושמכשרת בשר לאכילה. ד"א זאת נקראת מאכלת על שם שישראל אוכלים מתן שכרה: וילכו שניהם יחדיו – אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו היה הולך צראון ושמחה כיחחק שלא היה מרגיש בדבר:

(ז) יראה לו השם – כלומר יראה ויבחר לו השם ואם אין שם לעולה בני. ואע"פ שהבין יחחק שהוא הולך להשחט וילכו שניהם יחדו צלב שוה:

(ט) ויעקב – (שבת נד) ידיו ורגליו מאחוריו הידים והרגלים ציחד היא עקידה והוא לשון עקודים שהיו קרסוליהם לצנים מקום שעוקדין אותן בו היה ניכר:

(י) אברהם אברהם – לשון חבה הוא שפופל את שמו:

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

אילו היה בני שחוט כבר היה הולך בלא בניס
היה לי להשיאו אשה מבנות ענר אשכול
וממרחו בשרו הקב"ה שנוכלה רבקה בת זוגו
וזהו הדברים האלה הרהורי דברים שהיו ע"י
עקידה: גם היא – אף היא השוותה
משפחותיה למשפחות אברהם י"ב מה אברהם
י"ב שבטים שילאו מיעקב ח' בני גבירות וד'
בני שפחות אף אלו ח' בני גבירות וד'
בני פלגש:

(כג) וכתובל ילד את רבקה. כל היחוסין הללו
לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(יז) צדך אצרכך – אחת לאב ואחת לבן:
והרבה ארצה – אחת לאב ואחת לבן:

(יט) וישב אברהם בבאר שבע – לא ישיבה
ממש שהרי בחברון היה יושב י"ב שנים לפני
עקידתו של יצחק ילא מבאר שבע והלך לו
לחברון כמו שנאמר ויגר אברהם בארץ
פלשתים ימים רבים מרובים משל חברון
הראשונים והם כ"ו שנה כמו שפירשנו
למעלה:

(כ) אחרי הדברים האלה ויגד וגו' – בשונו
מהר המוריה היה אברהם מהרהר ואומר

נביא – מלכים ב' פרק ד'

(א) ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע לאמר עבדך אישי מת
ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את יהוה והנשה בא לקחת את שני ילדי לו
לעבדים: (ב) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך (לך)
בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוף שמן: (ג) ויאמר לךי שאלי
לך פלים מן החוץ מאת כל שכניי (שכניי) פלים רקים אל תמעיטי: (ד) ובאת
וסגרת הדלת בעדך ובעד בניך ויצקת על כל הפלים האלה והמלא תסיעי:
(ה) ותלך מאתו ותסגר הדלת בעדה ובעד בנייה הם מגשים אליה והיא מיצקת
(מוצקת): (ו) ויהי כמלאת הפלים ותאמר אל בנה הגישה אלי עוד פלי
ויאמר אליה אין עוד פלי ויעמד השמן: (ז) ותבא ותגד לאיש האלהים ויאמר
לךי מכרי את השמן ושלמי את נשיי (נשיי) ואת בניי (ובניי) תחיי בנותר:
(ח) ויהי היום ויעבר אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכל לחם
ויהי מדי עברו יסר שמה לאכל לחם: (ט) ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי
כי איש אלהים קדוש הוא עבר עלינו תמיד: (י) נעשה נא עלית קיר קטנה
ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה והיה בבאו אלינו יסוד שמה: (יא)
ויהי היום ויבא שמה ויסר אל העליה וישכב שמה: (יב) ויאמר אל גיחזי
נערו קרא לשונמית הזאת ויקרא לה ותעמד לפני: (יג) ויאמר לו אמר נא
אליה הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת מה לעשות לך היש לדבר לך
אל המלך או אל שר הצבא ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת: (יד) ויאמר ומה
לעשות לה ויאמר גיחזי אבל בן אין לה ואישה זקן: (טו) ויאמר קרא לה
ויקרא לה ותעמד בפתח: (טז) ויאמר למועד הזה פעת חיה אתי (את) חבקת בן
ותאמר אל אדני איש האלהים אל תכזב בשפחתך: (יז) ותהר האשה ותלך בן
למועד הזה פעת חיה אשר דבר אליה אלישע: (יח) ויגדל הילד ויהי היום
ויצא אל אביו אל הקצרים: (יט) ויאמר אל אביו ראשי ראשי ויאמר אל הנער

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

שָׂאָהוּ אֶל אִמּוֹ: (ב) וַיִּשְׂאָהוּ וַיְבִיֵּאֵהוּ אֶל אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל בְּרִכְיָהּ עַד הַצְּהָרִים וַיָּמָת: (כא) וַתַּעַל וַתִּשְׁכַּבְּהוּ עַל מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֹּר בְּעֶדוֹ וַתֵּצֵא: (כב) וַתִּקְרָא אֶל אִישָׁהּ וַתֹּאמֶר שְׁלַחָה נָא לִי אֶחָד מִן הַנְּעָרִים וְאַחַת הָאֶתְנוֹת וְאֶרְוֶצָה עִד אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאִשׁוּבָהּ: (כג) וַיֹּאמֶר מִדּוּעַ אֲתִי {אֵת} הַלְכָתִי {וְהַלְכָתִי} אֵלָיו הַיּוֹם לֹא חֹדֶשׁ וְלֹא שְׁבַת וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם:

משנה – מקואות פרק ד'

(א) הַמְנִיחַ בָּלַיִם תַּחַת הַצְּנוּר, אֶחָד בָּלַיִם גְּדוֹלִים וְאֶחָד בָּלַיִם קְטַנִּים, אֶפְלוּ כָּלִי גְּלָלִים, כָּלִי אֲבָנִים, כָּלִי אֲדָמָה, פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקוּוֹה. אֶחָד הַמְנִיחַ וְאֶחָד הַשּׁוֹכֵחַ, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הַלֵּל מְטַהְרִין בְּשׁוֹכַח. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, נִמְנוּ וְרַבּוּ בֵּית שְׁמַאי עַל בֵּית הַלֵּל. וּמוֹדִים בְּשׁוֹכַח בְּחֶצֶר שֶׁהוּא טָהוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲדִין מִחֻלְקָת בְּמְקוּמָה עוֹמְדָת:

לחוכו, ובית הלל סברי בטלה מחשבתו, לדי כתיבה, חסך לעתיה, דקסבר לא ירדו גשמים עוד. אבל הגיחו תחת הצנור בשעת קישור עבים ואיחרו הגשמים לבוא וירא למלאכתו ושכחו, דברי הכל הואיל ומתחלה לכך נתכוין לא בטלה מחשבתו בשכחתו. ואם הגיחו בשעת פיזור עבים, דברי הכל טהורים, שלא נתכוין מתחלה לכך: בשוכח בחצר שהוא טהור – בחצר שלא תחת הצנור, ונתמלאו מן הנוטפין ונפלו למקוה. דדוקא תחת הצנור הוא דפליגי בית שמאי, דגלי דעתיה דרבה שיפלו לחוכו, ומשום פיזור לא בטלה מחשבתו קמייתא. אבל מניח בחצר, אפילו בשעת קישור, לא מוכחא מעיקרא מחשבתו קמייתא שפיר, הלכך בטלה כשנתפזרו: עדיין מחלוקת במקומה עומדת – שלא עמדו למנין על כך ולא רבו תלמידי בית שמאי:

(ב) הַמְנִיחַ טַבָּלָא תַּחַת הַצְּנוּר, אִם יֵשׁ לָהּ לְבַזְזוּ, פּוֹסְלָת אֶת הַמְּקוּוֹה. וְאִם לָאוּ, אֵינָהּ פּוֹסְלָת אֶת הַמְּקוּוֹה. וְזִקְפָה לִידוּחַ, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֵינָהּ פּוֹסְלָת אֶת הַמְּקוּוֹה:

מקוה, דאיירי בצנור שקבעו ולבסוף חקו כדפרישית: זקפה לידוח – כדי שתודח מטנופת שבה: אינה פוסלת את המקוה – ללא קיימא כל כך קבלתה:

רע"ב – (א) המניח כלים תחת הצנור – מרזב שמי גשמים נכנסים בו ויורדים דרך פיו למקוה. והכא מיירי בצנור של עץ שקבעו ולבסוף חקו, דהואיל ולא היה תורת כלי עליו כשקבעו, אע"פ שחקו אחרי כן לא השיבי המים שכתוכו מים שאובים, הואיל ולא היה תורת כלי עליו בתלוש: ואחד כלים קטנים – ללא תימא ללא השיבי: אפילו כלי גללים – ללא השיבי כלים לענין טומאה, השיבי כלים לפסול את המקוה, אפילו אם שברם או כפה אותם, ללא דמי למניח הקנים בראש הגג לנגב: ובית הלל מטהרין בשוכח – בפרק קמא דשבת בגמרא מוקמי פלוגתייהו כשהניחו תחת הצנור בשעת קישור עבים ונתפזרו ושכחו וחזרו ונתקשרו, דבית שמאי סברי משום פיזור עבים לא נתבטלה מחשבתו הראשונה דגלי דעתיה שרצה שיפלו

רע"ב – (ב) המניח טבלא תחת הצנור – להמישק המים למקוה: אם יש לה לבזוז – שפה סביב מארבע רוחותיה כדי שיהיה לה בית קיבול: פוסלת את המקוה – דהו להו מים שאובים. ומשום כינור לא היה מפסיל

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

(ג) החוטט בצנור לקבל צרורות, בשל עז, כל שהוא. ובשל חרס, רביעית. רבי יוסי אומר, אף בשל חרס, כל שהוא. לא אמרו רביעית, אלא בשברי כלי חרס. היו צרורות מתחלחלים בתוכו, פוסלים את המקוה. ירד לתוכו עפר ונכבש, פשר. סילון שהוא צר מפאן ומפאן ורחב מן האמצע, אינו פוסל, מפני שלא נעשה לקבלה:

בתוך בית קיבול שאינם מהודקים בו אע"פ שנתמלא מהם חלח מתענעים אינך ואינך. לשון ותחלחל המלכה (אסתר 7): פוסליו את המקוה – ללא נחטל קיבולו: ירד לתוכו – לתוך בית קיבולו: עפר ונכבש – שהעפר נקבע ונעשה מהודק יפה והמים עוצרים עליו. תרגום במסלה נעלה (במדבר כ) צאורח כנישא נסק: כשר – דאין כאן בית קיבול: סילון ולינור ומרזב – אחד הוא: שהוא רב מכאן ומכאן – משני פיותיו ממקום שהמים נכנסים בו וממקום שיורדים ממנו למקוה: ורחב באמצע – אפילו הכי לא חשיב לקבלה כל זמן שלא חקק בו לקבל כרורות:

רע"ב – (ג) החוטט בצנור – לרד כנור להיות פתוח משני כדדים, ואין פוסל את המקוה אלא אם כן חקק בו חקק מעט כדי לקבל כרורות המעכבים הלך המים, וכשחקקו ולבסוף קבעו איירי, הואיל והיה עליו תורת כלי כשהיה תלוש, הרי המים העוצרים בו שאובים הן ופוסלים את המקוה: ובשל חרס – לא חשיב כלי אלא אם כן יש לו בית קיבול של רביעית: לא אמרו רביעית אלא בשברי החרס – דוקא בכלי חרס לאחר שנסבר דעינן שיהא הסבר מחזיק רביעית. אבל מתחלתו אפילו כל שהוא חשוב כלי. ואין הלכה כר' יוסי: מתחלחלים – מתחלחלים

(ד) מים שאובין ומי גשמים שנתערבו בחצרה, ובעיוקה, ועל מעלות המערה, אם רב מן הפשר, פשר. ואם רב מן הפסול, פסול. מחציה למחציה, פסול. אימתי, בזמן שמתערבים עד שלא יגיעו למקוה. היו מקלחין בתוך המים, אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאה מים פשרים, עד שלא ירד לתוכו שלשה לגין מים שאובין, פשר. ואם לאו, פסול:

לאו פסול – דשלקה לוגין מים שאובים פוסלים כשנפלו למקוה שלא כדרך המשכה. אבל דרך המשכה אין פוסליו עד שיהיו הרוב מים שאובים. אפילו המים שאובין בפני עצמן שלא נתערבו בכשרים, אין פוסליו דרך המשכה אלא צרוב כגון מקוה שיש בו עשרים ואחת סאה מי גשמים, ממלא בכתף וממשיך לתוכו תשע עשרה סאה מים שאובים וכשר, הואיל והרוב מים כשרים. וכן הלכה:

רע"ב – (ד) מים שאובים – שהן פסולים למקוה: ומי גשמים – הכשרים: שנתערבו בחצר או בעוקה – גומא שהמים מתקבצים בהן, או על מעלות המערה, ומס נמשכו וירדו למקוה: אם רוב מן הכשר – כגון שעשרים ואחת סאה מהן מי גשמים ותשע עשרה מים שאובין, כשר: היו מקלחין בתוך המים – שלא ירדו למקוה על ידי המשכה לרד החצר והעוקה ומעלות המערה, אלא מן הכלים עצמן היו מקלחין לתוך המקוה: ואם

(ה) השקת שבסלע, אין ממלאין ממנה, ואין מקדשין בה, ואין מזין ממנה, ואינה צריכה צמיד פתיל, ואינה פוסלת את המקוה. היתה כלי וחברה בסיד, ממלאין בה, ומקדשין בה, ומזין ממנה, וצריכה צמיד פתיל, ופוסלת את המקוה. נקבה מלמטה או מן הצד ואינה יכולה לקבל מים כל שהם, פשרה. וכמה יהיה בנקב, כשפופרת הנוד. אומר רבי יהודה בן בתירא, מעשה בשקת (יהוא) שהיתה בירושלים, והיתה נקבה כשפופרת הנוד, והיו

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

כָּל הַטְּהָרוֹת שֶׁבִירוּשָׁלַיִם נַעֲשׂוֹת עַל גְּבֵה, וְשָׁלְחוּ בֵּית שְׁמַאי וּפְחַתוּזָה, שְׁבִיט
שְׁמַאי אוֹמְרִים, עַד שִׁיפָּחַת רַבָּה:

אין נחשבים מים שאובים לפסול את המקוה:
וכמה יהא בנקב – לבטלה מחורת כלי שלא
תפסול את המקוה מטעם שאיבה: כשפופרת
הנאד – ושיעורו שיהיו שתי ארבעות של יד
הסמוכות לגודל חוזרות ברחבן בריוח בתוך
הנקב: שוקת יהוא – כך היתה נקראת: וכל
טהרות של ירושלים נטבליים על גבה –
שמטבילים בתוכה ועושים טהרות. ולא היה
בשוקת ארבעים סאה, אלא מקוה שלם היה
בלדה, ומי השוקת מתערבים בו לך נקב
כשפופרת: עד שתפחת רובה – אפילו יש
נקב כשפופרת הנאד, לעולם חורת כלי
עליה עד שתשבר רובה:

רע"ב – (ה) השוקת – אצן חלולה שעל
שפת המעין, והמים נכנסין לה לך חור
שדופנה, ומשקין בה הבהמות: אין ממלאים
ממנה – מים למי חטאת: ואין מקדשין בה –
אין נותנים אפר פרה על המים שבתוכה,
לחינה חשובה כלי. והכא מיירי בסלע מחובר
שחקקו, ואפילו תלוש שחיברו ולבסוף חקקו,
הואיל ולא היה עליו קס כלי בתלוש אינו
חשוב כלי: ואינה כריכה כמיד פתיל – אם
היא באוהל המת, מנלל על מה שבתוכה
בכיסוי לבד בלא כמיד פתיל, לפי שאינה
חשובה כלי אלא כבור ודות שמטבילים על מה
שבתוכה בכיסוי לבד: ואינה פוסלת את
המקוה – אם נפלו מי גשמים מתוכה למקוה

גמרא – נדה דף יב' ע"ב

תנו רבנן חמורין ופועלין והבאין מבית האבל ומבית המשתה נשיהם להם
בחזקת טהרה ובאין ושוהין עמהם בין ישנות בין ערות בד"א שהניחן
בחזקת טהרה אבל הניחן בחזקת טומאה לעולם היא טמאה עד שתאמר לו
טהורה אני והא שמואל במאי מוקי לה אי בשיש לה וסת קשיא ערה ואי
בשאיין לה וסת קשיא בין ערה בין ישנה לעולם בשיש לה וסת וכיון
שתבעה אין לך בדיקה גדולה מזו אמר ליה רב פפא לרבא מהו למעבד כי
הא מתניתא א"ל סודני לא דמוגניא באפיה:

רש"י על הגמרא

בעיא בדיקה לאיזהו ס"ל באין מן הדרך לאו
דוקא וכ"ש יושב צביתו אמר ליה סודני רב
פפא מטיל שכר הוא כדאמר באיזהו נשך
(ב"מ דף סה) שיכראי לא פסיד ומטיל שכר
נקרא סודני כדאמרינן בערבי פסחים (פסחים
דף קיג) תמרי בחלוץ לבי סודנא רהוט: לא
מיגניא באפיה – בתמיה אם אתה מכריכה
בדיקה והלא תמאס ותתגנה בפניו:

כיון שתבעה – לתשמיש: אין לך בדיקה
גדולה מזו – לאי לא קים לה לטהרה היא
הוא בדיקה ובדיקה דקאמר שמואל לעיל
בתביעה סגי ולבי מגמגם: כי הא מתניתא –
בעיא בדיקה או תביעה: סודני – תלמיד חכם
על קס (תהלים כה) סוד ה' ליראיו: לא בעיא
בדיקה – דכי מטרכא לה בדיקה מיגניא
באפיה ל"א מהו למעבד כי הא מתניתא ללא

חק לישראל – פרשת וירא יום ו'

זוהר – בראשית דף מח' ע"א

תָּא חוּזי, כּד אַתְקַדְשׁ יוּמָא בְּמַעְלֵי שְׁבַתָּא סוּפַת שְׁלוֹם שְׂרִיא וְאַתְפְּרִיסַת בְּעֵלְמָא. מָאן סוּפַת שְׁלוֹם, דָּא שְׁבַתָּא, וְכָל רוּחִין וְעֵלְעוּלִין וְשִׁדִּין וְכָל סְטְרָא דְמִסְאָבֵי כְּלָהוּ טְמִירִין וְעָאֲלִין בְּעֵינָא דְרִיחִיָּיא דְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא. דְהָא פִּיּוֹן דְאַתְעַר קְדוּשְׁתָּא עַל עֵלְמָא, רוּחַ מִסְאָבָא לָא אַתְעַר בְּהַדְיָה. וְדָא עֲרִיק מְקַמִּיה דְדָא:

וּכְדִין עֵלְמָא בְּנִטְרִדוּ עֵלְאָה וְלָא בְּעֵינָן לְעֵלְאָה עַל נְטִירִדוּ כְּגוֹן שׁוּמְרָא אֶת עַמּוּ יִשְׂרָאֵל לְעַד אָמֵן. דְהָא דָּא בְּיוּמָא דְחוּל אַתְתַּקֵּן דְעֵלְמָא בְּעֵינָא נְטִירִדוּ. אָבֵל בְּשַׁבַּת סוּפַת שְׁלוֹם אַתְפְּרִיסָא עַל עֵלְמָא וְאַתְנַטִּיר בְּכָל סְטְרִין. וְאַפִּילֵו חֲתִיבֵי גִיהֲנָם נְטִירִין אֲנוּן, וְכֵלָא בְּשֵׁלְמָא אֲשֶׁתְּכַחַּא עֵלְאִין וְתַתְאִיו, וּבְגִין כְּךָ בְּקִדּוּשָׁא דְיוּמָא מְבָרְכִין הַפּוֹרְס סַפַּת שְׁלוֹם עֲלִינוּ וְעַל כָּל עַמּוּ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַם. אֲמַאי עַל יְרוּשָׁלַם, אֵלָא דָּא הִיא מְדוּרָא דְהָיָא סְפָה. וּבְעֵינָא לְזַמְנָא לְהָיָא סְפָה דְאַתְפְּרִיסַת עֲלָנָא וְלִמְשָׂרָא עַמְנָא וְלִמְהוּי (ד"א מְגִינָא) עֲלָנָא כְּאֲמַאי דְשְׂרִיָּיא עַל בְּנִין, וּבְגִין דָּא לָא דְחֲלִין מִכָּל סְטְרִין, וְעַל דָּא הַפּוֹרְס סוּפַת שְׁלוֹם עֲלִינוּ:

הלכה – שולחן ערוך חושן משפט סימן שנט'

- סימן שנט – איסור גזילה אפילו על מנת להחזיר, ומה נקרא גזילה ואיסור לא תחמוד ולא תתאוה:
- (א) אסור לגזול או לעשוק אפילו כל שהוא, בין מישראל בין מעובר כוכבים; ואם הוא דבר דליכא מאן דקפיד ביה, שרי; כגון ליטול מהחבילה או מהגדר לחצות בו שיניו; ואף זה אוסר בירושלמי, ממידת חסידות:
- (ב) אסור לגזול, אפי' על מנת לשלם דבר יפה ממנו. ויש מי שאומר דהיינו אם (אין) התשלומין בעין, שאם הם בעין כיון שהם יפים מהדבר שלוקח זכות הוא להם ויזכה אותם לבעלים על ידי אחר:
- (ג) כל הגזול את חבירו, אפי' שוה פרוטה, כאילו נוטל נפשו:
- (ד) אפילו הוא בסכנת מות וצריך לגזול את חבירו כדי להציל נפשו, שלא יקחנו אלא על דעת לשלם (וע"ל סי' ש"פ ס"ג):

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל